

Tartu ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond

Narva kolledž

Õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“

Eda Aasmaa

**PILOOTPROJEKTIS „PROFESSIONAALNE EESTIKEELNE
ÕPETAJA VENE ÕPPKEELEGA RÜHMAS“ OSALEVATE
EESTIKEELSETE ÕPETAJATE LÄHENEMISED EESTI KEELE
ÕPETAMISEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Anna Golubeva, MA

Narva 2022

SISSEJUHATUS	6
1. VARAJANE KEELEÕPE	9
1.1 Lapse keeleline areng teises keeles.....	9
1.2 Varajase keeleõppe aspektid	10
1.2.1 Õpetaja roll.....	10
1.2.2 Rikkaliku ja arendava keskkonna loomine.....	11
1.2.3 Integreeritud õppekava.....	14
1.3 Eesti keele kui teise keele õpetamine Eesti alushariduses	14
1.3.1 Õppekava eesmärgid	14
1.3.2 Eesti keele kui teise keele õpetamisel kasutatavad meetodid koolieelses eas.....	15
1.3.3 Keelekümblusprogramm	16
1.3.4 Professionaalne eestikeelne rühmaõpetaja vene õppekeelega rühmas.....	17
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	19
2.1 Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused.....	19
2.2 Metoodika valik ja kirjeldus	19
2.3 Uuringu korraldamise kirjeldus	20
2.4 Valimi iseloomustus	20
3. UURIMISTÖÖ TULEMUSTE KOKKUVÕTE	22
3.1 Õpetajate kasutatavad meetodid ja tegevused.....	22
3.2 Keeleõpetaja roll keeleõppega rühmas	25
3.3 Õpetajate ootused projektipoolsele toele, seoses projektiga?	27
4. ARUTELU JA JÄRELDUSED	28
KOKKUVÕTE	31
KASUTATUD KIRJANDUS	33
LISAD	38
LISA 1. ANKEETKÜSITLUS PILOOTPROJEKTIS „PROFESSIONAALNE EESTIKEELNE ÕPETAJA VENE ÕPPEKEELEGA RÜHMAS“ OSALEVAD EESTIKEELSE LASIEAIAÕPETAJAD	39
LISA 2. JÄRELKÜSITLUS	42

KINNITUS

Käesolev lõputöö on autori poolt iseseisvalt koostatud. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevat andmed on viidatud. Lõputöö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli Narva kolledži sotsiaalteaduste valdkonna üliõpilaste lõputööde koostamise ja vormistamise juhendi nõuetest.

Allkirjastatud digitaalselt

16.05.2022

LIHTLITSENTS LÕPUTÖÖ REPRODUTSEERIMISEKS JA LÕPUTÖÖ ÜLDSUSELE KÄTTESAADAVAKS TEGEMISEKS

Mina, Eda Aasmaa (sünnikuupäev 07.09.1981),

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose projektis „Professionaalne eestikeele õpetaja vene õppekeelega rühmas“ osalevate eestikeelesete õpetajate lähenemised eesti keele õpetamisel, mille juhendaja on Anna Golubeva,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni; 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace-i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas, 16.05.2022

ABSTRACT

The present bachelor's thesis is titled "Approaches to Estonian Language Teaching that Are Used by Participants of the Project 'Professional Estonian-language Teacher in the Russian-Medium Group'". The research work is timely and important, as, to the author's knowledge, there is no currently research that has looked into methods or approaches used by Estonian-language teachers in this project. There has only been research on the topic of collaboration of Russian-language teachers.

The research problem is as follows: teachers participating in the "Professional Estonian-language Teacher in the Russian-Medium Group" project have not been offered a joint methodological approach to Estonian language teaching. It has resulted in the situation where each Estonian-language teacher participating in the project develops and organizes the Estonian-medium teaching activities by themselves.

The theoretical part of the thesis provides an overview of early second language teaching and its aspects, including teaching Estonian as a second language in the Estonian preschool education.

For the empirical part, the given bachelor's thesis collected data with the help of the questionnaire consisting of open-ended and closed questions. The survey was conducted among Estonian-language project teachers via the Internet. The collected data were analysed using the quantitative research method.

The results of research have shown that Estonian-language teachers take into consideration aspects of early second language teaching: they are aware of the stages of second language acquisition; most of them have created various study materials that scaffold language learning, including the corresponding learning environment, the so-called 'talking walls'. Teachers also recognise the importance of routines and like to conduct these activities in small groups. The respondents also pay attention to the teacher's speech, its clarity and speed, the use of non-verbal means of communication, and adjusting the difficulty of vocabulary to the age and language level of the child.

SISSEJUHATUS

Paljud Eestis elavad muukeelsed lapsevanemad mõistavad, et eesti keele õpe on muutunud oluliseks osaks nende laste haridusteel. Selle tõttu otsitakse ja rakendatakse Eestis mitmesuguseid võimalusi laste varajaseks keeleõppeks.

Eesti kultuuri ja keele hoidmise korraldus on sätestatud ka Eesti põhiseaduses, mille tõttu on Eestis muukeelne elanikkond hakanud pöörama suuremat rõhku keeleõppele. Toetudes erinevatele uuringutele (Puksmann, 2016; Mets, 2016; TÜ RAKE; IBS, 2017; Press, 2018; Hallas, 2019; Reino, 2019) ja eesti keelevaldkonna arengukavale (HTM, 2017) järeldatakse, et eesti keele kui teise keele õpetamine on väga oluline teema.

2017. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) läbi viidud uuringu „Eesti keeleseisund“ tulemused näitasid, et eesti keele staatus on tugev. 2017. aastal õppis Eesti lasteaedades vene kodukeelega lapsi 9200. Neist pooled käisid keelekümbelusrühmas või eestikeelses lasteaias. Uuringus tuli välja, et keelekümbelus on efektiivne siis, kui seda alustatakse võimalikult vara, näiteks lasteaias või algklassides. Keelekümbeluse kõrval säilib samuti ka lapse emakeel (Lukk, jt 2017).

2021. aasta statistika kohaselt õppis Eesti lasteaedades 66 979 last (Haridussilm, 2021). Eraldi ei toodud välja, kui palju eesti keelest erineva kodukeelega lapsi käib eesti õppekeele rühmas (Haridussilm, 2021).

Alen Varep uuris 2020.a muukeelse lapse eesti keele kui teise keele arengu hindamist. Uuringus toob ta välja, et eesti õppekeele rühmades on üha rohkem muukeelseid lapsi. Töötamine nende lastega on ajamahukam (Varep, 2020).

Muukeelsete lapsevanemate eestikeelse haridusasutuse valik on enamasti seotud sooviga, et nende lapsed omandaksid eesti keele emakeele rääkija tasemel. Rannut (2001) on öelnud, et tavaliselt pannakse lapsed emakeelest erineva õppekeele lasteaeda eesmärgiga tagada lapsele hea haridus ning edasijõudmine sihtkeelt kõnelevas ühiskonnas. Nii kinnitavad ka uuringu „Integratsiooni monitooring“ tulemused, mis näitavad, et vene ja muu emakeelega vastajad eelistavad ülekaalukalt eestikeelse õppe algust juba lasteaias – ligi 80% vastanutest olid sellel seisukohal (Masso jt, 2021). Samuti selgub projekti uuringus „Muukeelne laps Eesti koolis“ tulemustes (Reek, 2012). Lapsevanemad suhtuvad oma lapse kakskeelsusse

positiivselt, kuna nad peavad kahe keele oskust oluliseks, et Eestis hakkama saada (Loide, 2015).

Varasemalt on toimunud uuring „Muukeelsete laste keelekasutuse ja selle toetamise jälgimine eestikeelses lasteaias mänguliste tegevuste käigus“. Uuringu eesmärgiks oli välja selgitada eesti keelt kui teist keelt õpetavad lasteaiad ja õpetajad ja nende kasutatavad õppematerjalid. Samas uuringus keskenduti muukeelse lapse ja õpetaja vaatlusele ning jõuti järeldusele, et kõik õpetajad ei ole valmis tegelema muukeelse lapsega, sest nemad vajavad rohkem motiveerimist ja individuaalset lähenemist õpetaja poolt (Lehes, 2015).

Uurimisprobleem seisneb selles, et projektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas“ ei ole õpetajatele pakutud ühtset metoodilist lähenemist eesti keele kui teise keele õpetamiseks. See tekitab olukorra, kus iga projektis osalev õpetaja töötab välja ja korraldab eestikeelset õppetegevust omaalgatuslikult.

Uurimistöö eesmärgiks on välja selgitada, milliseid lähenemisi ja meetodeid kasutavad projektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas“ õpetajad, et toetada vene õppekeelega laste eesti keele omandamist.

Uurimisküsimused on:

1. Milliseid tegevusi ja meetodeid õpetajad kasutavad?
2. Milline on keeleõpetaja roll vene õppekeelega rühmas?
3. Millised on õpetajate ootused projektipoolsele toele seoses projektiga?

Uurimistöö esimeses osas selgitatakse lahti õpetaja rolli, keeleõppe meetodite ja keeleõppe korralduse mõisted, põhinedes teooriale ja varasematele uuringutele. Uurimistöö teises osas viiakse läbi empiiriline analüüs, kus uurimismeetodina kasutatakse uuringu põhjal välja töötatud ankeetküsimustikku. Sihtrühmaks on projekti eestikeelsed õpetajad. Statistilised andmed esitatakse tabeli või graafikute näol.

Uurimismeetodina kasutatakse uuringu põhjal välja töötatud küsimustikku. Kasutatakse ankeetküsimustiku meetodit, kus välja valitud projekti õpetajad vastavad koostatud küsimustele. Küsitluse esimeses osas kasutatakse kinniseid küsimusi õppemeetodite kohta. Küsitluse teises osas küsitakse õpetajate töö korraldusliku poole kohta ja kasutatakse avatud küsimusi.

Projektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas“
osalevate eestikeelseste õpetajate lähenemised eesti keele õpetamisel

Kokkuvõtteks saadakse ülevaade, milliseid meetodeid kasutavad või vajavad projektis
“Professionaalne eesti keele õpetaja vene õppekeele rühmas” õpetajad.

1. VARAJANE KEELEÕPE

Eestis elavad muukeelsed lapsevanemad mõistavad, et eesti keele kui teise keele õpe on oluline nende lastele. Seetõttu rakendatakse Eestis mitmesuguseid võimalusi varajaseks keeleõppeks.

1.1 Lapse keeleline areng teises keeles

Lapse teise keele arengu juures tuleb arvesse võtta lapse teise keele omandamise iseärasusi: 3-4 aastased lapsed suudavad öelda üksikuid sõnu, väljendeid kooris või individuaalselt, nimetada esemeid, mida õpetaja näitab ning mis on neile juba jutustustest tuttavad. 5-6 aastased lapsed oskavad moodustada lauseid etteantud sõnade ja väljendite põhjal. Samas öelda jutu esimese või viimase lause, jutustada jutu lõpu ning avaldada oma arvamust. 6-7 aastased lapsed suudavad juba märksõnade abil moodustada lauseid, jutustada piltjutu põhjal kogu loo, esitada osaliste teksti jne. (Kärtner jt, 2006).

Varast teise keele arengut iseloomustavad algusfaasid: vaikiv periood, koodivahetus ja holofraaside kasutamine (Rannut, 2000).

Vaikiv periood on programmides õppivatele lastele iseloomulik ning avaldub selles, et laps ei hakka teist keelt kohe kasutama, vaid talletab selle endasse (Rannut, 2000). Laps kasutab vestluseks oma kehakeelt. Laps osutub sõrmedega, kasutab žeste, noogutab, sosistab ning kordab sõnu, mida teised ütlevad. See periood võib kesta 7 kuust kuni aastani või isegi kauem. Vaikiva perioodi kestvus võib oleneda lapsest (Minlibajeva jt, 2016).

Vaikiv periood aitab lapsel vähendada vigu ning parandada hääldust. Sellel perioodil ei tohiks last sundima rääkima, vaid pigem peaksime julgustama last (Kulderknup, 2008, lk 44). Lõpuks kui laps on valmis teises keeles ennast väljendama, siis hakkab ta kõnelema ilma aktsendita õpetajalt kuulnud korrektsete lausete ja fraasidega (Minlibajeva jt, 2016).

Vaikivale perioodile järgneb koodivahetus, kus laps tahab teises keeles kõnelda ja ta on selleks suuteline. Samas võib tekkida probleem, et lapse sõnavara ei ole piisavalt suur ja ilmneb algusfaasis segakeelena ning hiljem toimub keelevahetus (Rannut, 2000, lk 10).

Koodivahetusele järgneb holistiline faas. Selles faasis hakkab laps kasutama üksikuid fraase ja sõnu teises keeles. Holofraasid on rutiinsed kõnesegmendid ja fraasid, mida õpitakse ühtse tervikuna. Rutiinsete tegevuste käigus omandab laps keele mõistmise ning

hakkab meelde jäänud sõnu ja väljendeid kasutama (näiteks: Lähme õue! Ole tasa!) (Minlibajeva jt, 2016).

1.2 Varajase keeleõppe aspektid

Varajast keeleõpet mõjutavad õpetaja roll kui ka keskkond. Samas tuleb keele õpetamisel arvestada rutiinseid tegevusi, et luua lapsele turvaline keskkond.

1.2.1 Õpetaja roll

Keeleõppes on õpetajal väga suur roll. Õpetaja suhtub positiivselt igasse vastusesse ja püüab luua olukordi, kus keeleõpe on loomulik, meeldiv ja arendav. Õpetaja on lastele eeskujuks. Kakskeelsete laste õpetaja ei pea õpetama planeeritud nädalakava järgi, vaid arvestab laste välja pakutud ideed, sest siis on õpitulemused paremad. Laps õpib seda, mis talle on huvipakkuv. Keeleõpe peaks olema emotsionaalne ja mänguline tegevus (Tammiste, 2014, lk 87).

Ülle Rannut toob mõned näited suhtlusstrateegiatest, mis sisaldab soovitusi, kuidas peaks õpetaja suhtlema keeleõpet vajavate lastega. Õpetaja räägib aeglaselt ja selgelt; räägib rahulikult; püüab suhelda lastega lühemate grammatiliste lausetega; sõnastab ümber lauseid ja sõnu, kui näeb, et laps ei saa aru; kasutab seletamiseks mitteverbaalsed vahendeid; õppetegevuses kasutab ja kordab holofraase, sest see aitab lastel kiiremini omandada keelt; ei kiirusta last küsimusele vastama, vaid annab aega mõtlemiseks; püüab õppetegevuses pöörata tähelepanu igale lapsele eraldi ehk läheneb individuaalselt; kasutab lastega suhtlemisel erinevaid silte ja pilte; seostab rutiinsed tegevused holofraasidega ja kinnistab neid; annab lapsele selged ja lihtsad korraldused; hindab lapse tegevusi tema arengu tasemel. Samuti ilma põhjusest ei kiida last; parandab lapse vigased laused ja vaatab, et laps neid ei kordaks; õpetaja arvestab, et alguses toimub lapsel vaikiv periood ja ta ei avalda lapsele survet sihtkeelt kasutades (Rannut, 2003, lk 93-94).

Varasemalt läbi viidud uuring näitas (2010/2011. õppeaasta jooksul kogutud andmete põhjal), et õpetaja peab olema akadeemiliselt kvalifitseeritud. Õpetaja peab olema lastega suhtlemisel positiivne. Sel viisil suudab õpetaja arendada, edendada laste võimete ja loovuse taset. Oluline on, et õpetaja küsimused oleksid lastele arusaadavad. Näiteks kui õpetaja ei suuda lapselt vastust saada, siis peab ta küsimust korrigeerima, et laps saaks aru. Samuti õppimise mõistmiseks ja eesmärgi saavutamiseks peaks ülesanne või tegevus

tulenema õpetaja arusaamast laste vajaduse kohta, näiteks õpetaja räägib aeglaselt, kasutab lühemaid lauseid, kasutab žeste, pilte, esemeid jne, et muuta sõnade tähendusi selgeks (Al-Darwish, 2013).

1.2.2 Rikkaliku ja arendava keskkonna loomine

Selleks, et õpetaja saaks ise rohkem toetada eesti keele kui teise keele keskkonda, saab õpetaja kasutada kõiki rühma ruume, kus liiguvad lapsed ja lapsevanemad. Õpikeskkond toetab palju keeleõpet, kui rühmaruumidesse, garderoobi, magamistuppa, WCsse, ustele ja mööblile on riputatud eestikeelsed temaatilised pildid, luuletused ja sõnavara.

Eesti keele kui teise keele õpikeskkond on loodud konkreetse eesmärgiga, mida tuleks kajastada lasteaia arengukavades ja tegevustes. Varasemalt on välja toodud, et õpetaja peaks looma keskkonna, kus lastel on võimalus mängida ja tegeleda keelega seotud vahendite ja materjalidega (Tallinna Ülikool, 2012).

Kärtner jt (2006, lk 67) on öelnud veel, et lasteaia arengu- ja tegevuskavades peab olema kajastatud eesti keele kui teise keele õpikeskkonna kujundamise kindlad eesmärgid. Õpikeskkond peab olema turvaline ning mõjuma innustavalt, et laps selles keeles mängida ja õppida sooviks. Õpikeskkonna kujundamisel peaks õpetaja arvestada keskkonna mõjusid, mis võivad olla kas ülekoormuslikud, alakoormuslikud või optimaalsed.

Ülekoormuslikus keskkonnas ei suuda laps kogu ümbritsevat teavet töödelda, mille tõttu ta sealt juhuslikku infot selekteerib. Selle tõttu võib osa infost kaduma minna. Lasteaias tuleb arvestada sellega, et sealne keskkond ei oleks õppematerjalidega ülekoormatud, vaid pigem selgitada ning läheneda lapsele eakohaselt (Kärtner jt, 2006).

Alakoormuslikus keskkonnas on aga teavet seevastu vähe. Keskkond milles viibitakse on lapse jaoks liiga lihtne, ei paku lapsele piisavalt tegevusi. Pigem võib esile kutsuda igavust. Keeleõppes väljendub see selles, et lapse keeleoskust alahinnatakse. Näiteks antakse lastele liiga lihtsaid õppematerjale, korratakse pidevalt juba õpitud asju. Selle tagajärjel võib lapsel huvi õppimise vastu kaduda ning tekib motivatsiooni langus (Kärtner jt, 2006).

Optimaalne keskkond jääb üle- ja alakoormusliku keskkonna vahele. See keskkond toetab lapse üldist arengut ning on lapsele ea- ja jõukohane. Õpetaja on teadlik laste tasemest ja eelnevalt läbitud materjalist ning õpetaja ehitab tunni ülesse lähtuvalt sellest (Kärtner jt, 2006).

Samas Maret Põlluste peab oluliseks haridusprogrammi „Hea algus“ (Step by Step Programm) metoodikast lähtuvalt oluliseks, et rühm jagatakse mitmeks tegevuskeskuseks (näiteks lauamängu -, kunsti-, ehitus-, spordi-, kokandus-, teadus-, vee- ja liivamängukeskus jne.), kus lapsed saavad tegutseda väikestes rühmades (Põlluste, 2014, lk 39).

Eesti keelt kui teist keelt ei pea ainult õppima sisekeskkonnas (näites ainult rühmaruumis või keeleõppetegevustes ruumis ja kodus). Võimalusi keele õppetegevusteks pakuvad ka lasteaia õueala ning lasteasutuse lähem/kaugem ümbruskond (tänav, park, mets jne) ehk siis ümbritsev keelekeskkond (Kärtner jt, 2006, Nugin, 2013, lk 97-103). Õu kui õpikeskkond on asendamatu ning väga palju võimalusi pakkuv. Laps on õues pidevas tegutsemises, ta vaatleb, uurib, mõtleb, katsetab ja analüüsib. Õpetaja ülesanne on luua lastele tingimused, toetada lapse vaatlusvõime arenemist ning õpetada märkama ja tajuma (Nugin, 2013).

Teise keele õpetamisel tuleks integreerida visuaalseid ja mitteverbaalseid abivahendeid ning õpetamistegevusi, mis võimaldaksid liikumist ja füüsilist tegevust. See aitab lastel lõdvestuda, samas suurendab turvatunnet ning aitab vältida stressi. Füüsilised tegevused abistavad ka nõrgema keeleoskusega lastel aktiivselt osaleda – nii tekib lastel parem arusaamine sihtkeelsest kõnest ning aitab sõnu ja väljendeid paremini meelde jätta (Rannut, 2003, lk 23).

Füüsiline keskkond

Üks keelekümbeluse põhimõtteid. Keelekümbelusrühmade seinad on keelt täis, kajastab ilmekalt visuaalse keele- ja lugema õppimise meetodi rakendamist kõikides keelekümbelusteaedades üle kogu maailma (Rannut, 2001, lk 125).

Lausesedelid ja sõnasedelid on kõikjal seintel, mööbli ja tahvlite küljes. Sõnasedelitega on tähistatud näiteks esemed ruumis, mängunurgad ning ukSED. Samuti õpikeskuste seinetele on asetatud temaatilised seinasõnastikud, tähestikud, tabelid. Kõik uued sõnad on samuti sõnasedelitega kinnitatud seinetele, seega saame öelda, et sein on nagu sõnastik, kust lapsed saavad leida õpitud sõnu. Läbivõetud teemad kajastuvad samuti piltidena või juttudena seinetel. Sõnasiltide kasutamine ruumis arendab lapse iseseisvat õppimisvõimet ja toetab samas ka visuaalselt teise keele arengut (Rannut, 2001, lk 125).

Õpikeskkonnas on oluline sotsiaalne, vaimne ja füüsiline keskkond. Selles keskkonnas lapsed õpivad ja arenevad. Füüsiline keskkond loob eelduse nii vaimse kui ka turvalise keskkonna loomiseks. Rühmaruumis olevate vahendite paigutus toetab õppimist ja

suhtlust. Näiteks korduvate tegevuste nurk, õpikeskused, raamatud, sõnasildid, rühmatööd, individuaalsed lähenemised, rääkivad seinad jne (Kebbinau jt, 2010).

Füüsiline keskkond aitab teha keele nähtavaks. Keeleõppe rühmades võime näha erinevaid materjale, mis toetavad lapse keeleõpet. Samas peab õpetaja arvestama sellega, et füüsiline keskkond oleks turvaline, mõjuma innustavalt ning laps sooviks selles keeles mängida ja õppida (Kebbinau jt, 2010).

Samas soodne emotsionaalne, vaimne ja sotsiaalne keskkond pakub võimalusi katsetada keelt. Selle puhul kehtib õigus teha vigu ja saada tuge vigade parandamisel. Vigu siin ei rõhutata, tagatud on pigem turvatunne ja julgus avaldada oma arvamust. Õpikeskkonna vaimne ja sotsiaalne komponent on toeks üldpädevuste kujundamisel keeleõppes. Eriti puudutab see tolerantsust, väärtushoiakuid ja suhtluspädevust (Kebbinau jt, 2010).

Rutiinid

Rutiintegevused on lastele harjumuspärased tegevused, millel on kindel eesmärk ning seotud aine-, keele-, või teemakohaste teadmiste arendamise ja kinnistamisega ning väärtushinnangute kujundamisega (Kebbinau jt, 2010).

Rutiin annab lastele võimaluse tunda end kindlalt ja turvaliselt. Seega saavad lapsed kinnistada oma teadmisi ja oskusi, kui õpivad teist keelt rutiinsete tegevuste kaudu. Lapsed arendavad ja kinnistavad oma sõnavara toetavas keskkonnas (Kebbinau jt, 2010).

Rutiintegevused on tegevused, mis võimaldavad plaanipäraselt arendada sõnavara, järgides põhimõtet tuttavalt uuele, lihtsamalt keerulisemale. Praktilised soovitusel rutiintegevuste puhul: tegevuste korraldamisel tuleb arvestada lapse vanust; mida väiksem on laps, seda mängulisem peaks olema tegevus. Rutiintegevustes jagatakse rolle, lepatakse kokku mängureegleid, jagatakse rühmadeks jne. Ea- ja ajakohasus, rutiintegevuseks kuluv aeg ning tegevuste sagedus sõltuvad eesmärgist, vajadusest, huvidest ja õppekava teemadest. Korduvad rutiinid sisaldavad igal järgmisel korral eelmise oskuste kinnistamist ning järgmist arendavat sammu. Kindlasti ei tohiks rutiin muutuda tüütuks ega ebaotstarbekaks. Mängulisus ja mängulised võtted kuuluvad ka kindlasti rutiintegevuste hulka. Rutiinne tegevus võib osutuda vajalikuks õppeprotsessi ajal. Vajadus luua uusi rühmi, meenutada kokkuleppeid, eesmärke, tegevusplaanide vms. (Kebbinau, jt 2010).

Samas ka Heidi Minlibajeva väidab, et lapsel on kergem omandada igapäevalaselt vajalikke

väljendeid ja sõnavara, kui neid pidevalt korratakse, erinevate tegevuste kaudu. Rutiinsed tegevused toetavad igapäevaselt keeleõpet, sest see loob turvatunde kui tegevusi korratakse päevast päeva. Tema sõnul paljud kasutavad õpetajad haridusprogrammi „Hea Algus“, kust on võetud teatud elemendid nagu näiteks hommikuring (Minlibajeva, 2014).

Kalendril on rutiintegevuste seinal oluline koht. Kalendrist alustatakse tavaliselt igal hommikul. Lapsed alguses ei tea sõnu, vaid kordavad õpetaja järel ning matkivad tegevusi. Selle tegevuse käigus õpivad lapsed märkamatuult järgarvsõnu, nädalapäevi, kuude ja aastaaegade nimetusi. Rutiintegevused kalendriga täidavad sellisel viisil matemaatika tegevustega seotud õpieesmärgid. Oluline on rutiintegevustes ilmavaatlus, kus hiljem saab moodustada pikemaid lauseid, näiteks *täna hommikul oli päikesepaisteline jne*. Esimeses kooliastmes on olulised riitumisega seotud tegevused, millega omandatakse sõnavara *panen/pane selga..., jalga, pähe... võtan/ võtab seljast, peast jne*. Selle rutiinsetegevusega õpetatakse lastele grammatilisi vorme, lisama lauseosasid. Samuti on rutiinsed tegevused tööpaiga koristamine, päevaplaanist vestlemine, tuju kirjeldamine jne. (Kebbinau jt, 2010).

1.2.3 Integreeritud õppekava

Teise keele õpetamisel tuleks integreerida visuaalseid ja mitteverbaalseid abivahendeid ja õpetamisstrateegiaid, mis võimaldavad füüsilist tegevust ja liikumist. See aitab lastel lõdvestuda, aitab vältida tarbetut stressi ning suurendab lastes turvatunnet. Füüsilised tegevused aitavad nõrga keeleoskusega lastel aktiivselt osaleda tegevustes ning neil tekib suurem arusaamine sihtkeelsest kõnест ja see aitab lastel sõnu ja väljendeid paremini meelde jätta (Rannut, 2003, lk 23).

Eesti keele kui teise keele õpe peaks võimalikult palju olema lõimitud lasteaias muude õppevaldkondadega, kuna kõik valdkonnad toetavad teineteist ja moodustavad ühtse terviku. Õppevaldkondi integreerides laste mõtlemine avardub (Kärther jt, 2006).

1.3 Eesti keele kui teise keele õpetamine Eesti alushariduses

1.3.1 Õppekava eesmärgid

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on välja toodud, et keeleõpetus lasteasutuses peab olema mänguline, vaheldusrikas ja köitev. Keeleõppe korraldamisel

tuleks arvestada seda, milliseid eesti keele õppimise ja kasutamise võimalusi pakub igapäevane ümbrus ning kellega lapsed eesti keeles suhelda saavad. Soovitatav on kasutada paindlikke, olukorrale vastavaid lahendusi, näiteks keeleõpe mitmesuguste tegevuste kaudu (laulmine, liikumine, käeline tegevus, igapäevatoimingud) (Riigi Teataja, 2008).

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on välja toodud, et eesti keele õpe tuleb tagada neile lastele, kelle kodune keele ei ole eesti keel. Eesti keele õpet alustatakse kolmandast eluaastast lasteasutuses või selle rühmades, mille õppe- ja kasvatustegevus ei toimu eesti keeles. Lapsed õpivad keelt erinevate keeletegevuste kaudu, lõimides keeleõpet teiste tegevustega või rakendades osalist keelekümblust (Riigi Teataja, 2008).

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on välja toodud kindlad eesmärgid, mida peab arvestama keele õpetamise juures. Nende eesmärkidega me suudame lastele õpetada keelt. Lapses peaks tekitama huvi keele vastu, õpetama last kuulama, tajuma eesti keele kõla, kujundada lastel eestikeelset hääldust, õpetama eesti keele sõnu ja väljendeid, julgustama õpituid sõnu ja fraase kasutama ning kaasata sellesse lapsevanemaid, et nad vajadusel toetaksid eesti keele õpet (Riigi Teataja 2008).

1.3.2 Eesti keele kui teise keele õpetamisel kasutatavad meetodid koolieelses eas

Kuna kõik inimesed ning nende vajadused on erinevad, siis on väga raske välja tuua kindlat ja efektiivset keeleõppimise metoodikat. Meetod, mis sobib ühele inimesele, ei pruugi teisele õpetajale see sobida. See seletabki seda, miks on keele õpetamiseks palju erinevaid võimalusi. Seega saab iga õpetaja ise valida omaale sobiva meetodi.

Keeleõpetajate töö lasteaiategevustes põhineb suurel määral kogemusel, kursustel õpitul, raamatust loetul, mitmesugustel keele õpetamise meetoditel, kolleegidega aruteludel. Erinevate keeleõppe ja samuti ka metoodikate tundmine annab keeleõpetajale võimaluse neid hinnata ja kontrollida sobivust. Keeleõpetaja saab õpetamistegevusi mitmekesistada sobivate vahenditega (Kärtner jt, 2005, lk 4).

Võõrkeeleõppe meetodid on (Kärtner jt, 2005, lk 24):

- Audiolingvaalne keeleõppemeetod. See sobib väikelastele, sest see õppeviis arendab kõnet. See meetod on võrdlemisi mehaaniline, sest meelde tuleb jätta väljendeid,

sõnu ja lausemalle. Keeleõpetaja ülesanne on keele omandamine teha võimalikult mänguliseks (Kärtner jt, 2005, lk 6);

- Kommunikatiivne keeleõppemeetod. Meetod, kus keeleõpe toimub läbi suhtlemise;
- Loomulik meetod. Keelt õpitakse läbi mängu;
- Ülesandepõhine meetod. Tähelepanu pööratakse kolmele keele omandamise põhitingimusele, milleks on kokkupuude nii rikkaliku, loomuliku kui ka suulise ning kirjaliku keelega. Võimalus on kasutada keelt mõtete, vajaduste, arusaamade ja tunnete väljendamiseks ning kuulata ja aru saada inimeste väljendatud mõtetest, tunnetest, nõuannetest ja korraldustest.

Lisaks on teise keele õppe meetoditena kasutusel ka LAK- õpe ehk lõimitud aine- ja keeleõpe, mis tugineb kasutus- ja sisupõhisel õppel ning selles kasutatakse huvitavaid, aktiivseid ja õppijale jõukohaseid õppematerjale ning -tegevusi. Samuti toetavad keeleõpet ka erinevad aktiivõppemeetodid nagu näiteks erinevad mängud, mosaiikülesanded, millegi loomine ja arvamuste vahetamine (Kitsnik, 2021). LAK-õpe katustetermin ning üheks LAK-õppe vormiks on keelekümbelus (Mehisto jt, 2010).

1.3.3 Keelekümbelusprogramm

Eestis kasutatakse keelekümbelusprogrammi elluviimiseks Kanada keeleõppe mudelit (aastast 1965), mida on kohandatud vastavalt Eesti oludele (Kukk, 2012, lk 27). Eestis alustati keelekümbeluse kavandamisega 1998. a ning esimesed keelekümbelusklassid avati 2000. a (Harno, 2021).

Eestis on muu kodukeelega lastele eesti keele õpetamiseks juba 20 a edukalt arendatud ning rakendatud keelekümbelusprogrammi mudeleid. Näiteks varane ja hiline keelekümbelus, täielik ja osaline ühe- või kahe-suunaline keelekümbelus, mis on kohandatud Eesti konteksti vastavalt Kanada, Soome ja USA kogemuste parimatele praktikatele. Eestis alustati keelekümbeluse rakendamisega vene õppekeelega lasteaedades ja põhikoolides. Eesmärgiks oli programmi lõpetajate toimetulek Eesti ühiskonnas, säilitades oma rahvusliku identiteedi (Harno, 2021).

Keelekümbelusprogrammi eesmärgiks on, et lapsed valdaksid eesti keelt funktsionaalsel tasemel vastavalt haridusasutusele, valdaksid oma kodukeelt eakohasel tasemel, saaksid

jätkata õpinguid eesti õppekeelega koolis (Harno, 2021).

Samuti on Rannut öelnud, et keelekümbelse eesmärgiks on lisada õpilase esimese keele oskusele veel teise keele oskus, ilma et lapsed oma esimest keelt ära unustaks või siis halvemini oskaks. Sellist teise keele omandamist nimetatakse rikastavaks kakskeelsuseks. Peale selle õpetatakse lastele hindama oma kultuuri kui ka teise keele kultuuri meie ümber, sest kultuurilises ja keelelises mitmekesisuses on samasugune rikkus nagu taime- ja loomaliikide mitmekesisuseski (Rannut, 2004, lk 67-73).

Keelekümbel on lapsekeskne õpetus, mis annab võimaluse lapsel suhelda kakskeelses keskkonnas. Emakeelele õpetatakse lisaks veel sihtkeelt, mille omandamine toimub võimalikult loomulikult viisil. Oluliseks peetakse seda, et tuleks julgustada lapsi väljendama nende ideid, mitte ainult pidevalt õpetaja omasid (Tammiste, 2014, lk 77).

Keelekümbeluses toimub õppimine kahes keeles, millest üks keel on see, mida laps iga päev räägib ning teine keel on see, mida ta veel ei oska, aga soovib õppida (Rannut, 2004).

Alushariduse riikliku õppekava järgi alustavad muukeelsed lapsed Eesti lasteasutuses eesti keele õpet kolmandast eluaastast. Uuringud näitavad, et mida varem laps kohtub kakskeelse keskkonnaga, seda edukamalt ta keeli omandab. Kui laps hakkab teist keelt õppima enne kolmandat eluaastat, siis need ei segune omavahel, vaid omandab laps keeled (Rannut, 2004). Samuti on Kukk (2012) öelnud, et keelekümbelse õpetamist tuleb alustada vara, siis on lapsel keel paindlik ning hääldamine täpsem.

1.3.4 Professionaalne eestikeelne rühmaõpetaja vene õppekeelega rühmas

Tolstova (2020) soovis oma uurimistöös saada teada, mida ootavad venekeelsed õpetajad projektist, kuidas nad näevad koostööd eestikeelse õpetajaga ning kuidas planeerida, läbi viia igapäevaselt õppe- ja kasvatustegevusi (Tolstova, 2020).

Pilootprojekti võib ka samastada keelekümbelsega, ainukeseks erinevuseks on siin see, et rühmas viibib lisaks veel kolmas õpetaja, kes suhtleb lastega ainult eesti keeles. Samas tuleb õpetajatel arvestada sellega, et lapsega suhtes tuleb järgida põhimõtet „üks keel – üks inimene, üks keskkond – üks kord“, see tähendab, et olukorras või kindlate vestluskaaslasega räägitakse kindlat keelt (Niiberg jt, 2007).

Projekti eesmärk on tagada alushariduses kõigile lastele võrdsed võimalused ning eesti keele oskus tasemel, mis on vajalik põhihariduse omandamiseks. See on suunatud eesti keele ja teaduspõhise varajase keeleõppe süsteemi loomisele lasteaias. Alushariduse seaduseelnõu kohaselt, kus on kavandatud eesti õppekeele kohustus alates 3. eluaastast, peab varajane eesti keele õpe jõudma 2025. aastaks kõikidesse vene õppekeele lasteaedadesse. Projekt toetab koostöist õppimist, kus eesti keele õpe toimub mängu kaudu. Samuti on oluline vene- ja eestikeelsete õpetajate koostöö, mis hõlmab kogu õppe- ja kasvatustegevust, sealjuures liikumis-, muusika- ja kunstitegevust ning suhtlemist ja erinevaid toiminguid. Projekt pöörab tähelepanu meeskonnakultuuri kujundamisele ning panustab koostöösse lastevanematega (Harno, 2021).

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

2.1 Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Eesti keele õpetamine on lasteaias muutunud tänapäeval aktuaalseks ja oluliseks teemaks. Põhiseadusest lähtuvalt on oluline õpetada erineva kodukeelega lastele eesti keelt. Selle korraldamiseks on loodud lasteaedades erinevad võimalused.

Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärk välja selgitada, milliseid lähenemisi ja meetodeid kasutavad projektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas“ õpetajad, et toetada vene õppekeelega laste eesti keele omandamist.

Eesmärkide saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Milliseid tegevusi ja meetodeid õpetajad kasutavad?
2. Milline on keeleõpetaja roll vene õppekeelega rühmas?
3. Millised on õpetajate ootused projektipoolsele toele seoses projektiga?

2.2 Metoodika valik ja kirjeldus

Eesmärgist ja uurimisküsimustest lähtuvalt sobib uuringu läbiviimiseks kvantitatiivne uurimismeetod ning andmete kogumiseks kasutati ankeetküsitlust.

Ankeetküsimustikul olid avatud ja valikvastustega küsimused.

Kvantitatiivse uurimismeetodi puhul kogutakse andmeid küsimustikega, mis koosnevad avatud ja valikvastustega küsimustest ning vastuseid teisendatakse arvudeks või tähisteks, mida saab statistiliselt analüüsida (Õunapuu, 2014, lk 159).

Ankeet koostati pilootprojektis “Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas” osalevatele eestikeelsetele õpetajatele. Andmete analüüsimisel loeti vastuseid korduvalt läbi ning kvantitatiivse andmetöötluse läbiviimiseks kasutati *MS Exceli* tabelit, kuhu sisestati tulemustest saadud andmed.

Ankeetküsitluse koostamisel tuli silmas pidada, et küsimused oleksid psühholoogiliselt ja loogiliselt sobivas järjekorras, näiteks kergemad ja raskemad küsimused seati vaheldumisi, et mitte ära väsitada (Beilmann, 2020). Uurimistöö küsimustik oli koostatud eeltoodud

nõuetest lähtuvalt.

2.3 Uuringu korraldamise kirjeldus

Antud uurimistöös kasutati andmekogumismeetodina avatud- ja valikvastustega ankeetküsitlust. Enne küsitluse ärasaatmist suuremale hulgale uuritavatele on mõistlik küsimustikku katsetada väiksema arvu inimeste peal (Beilmann, 2020), seepärast tehti katseuuring. Autor leidis kaks üliõpilast, kes täitsid testküsitluse ja andsid sellele tagasisidet, mille põhjal algset küsimustikku korrigeeriti.

Ankeetküsitlus saadeti e-posti teel lasteaedade juhtidele, kellel paluti edastada veebipõhine, küsitlus eesti keele kui teise keele projekti õpetajatele. Uuringu läbiviimine algas märtsikuus veebiküsitlusega. Küsitluse läbiviimiseks täitis vastaja küsimustiku digitaalses *Google Forms* keskkonnas. Kuna esialgu võttis osa vähe õpetajaid, siis otsustas autor edastada erinevate kanalite kaudu (e-post, sotsiaalmeedia) oma küsimustiku, paludes sellele vastata ning saata võimalusel teistele eesti keele kui teise keele õpetajatele edasi. Kokku vastas küsimustikule 30 pilootprojektis osalevat õpetajat.

Autor esitas lisaküsimuse keeleõppe meetodite kohta. Küsitluse läbiviimiseks täitsid vastajad küsimustiku digitaalses *Google Forms* keskkonnas. Kokku vastas sellele küsimusele 30 pilootprojektis osalevat eestikeelset õpetajat.

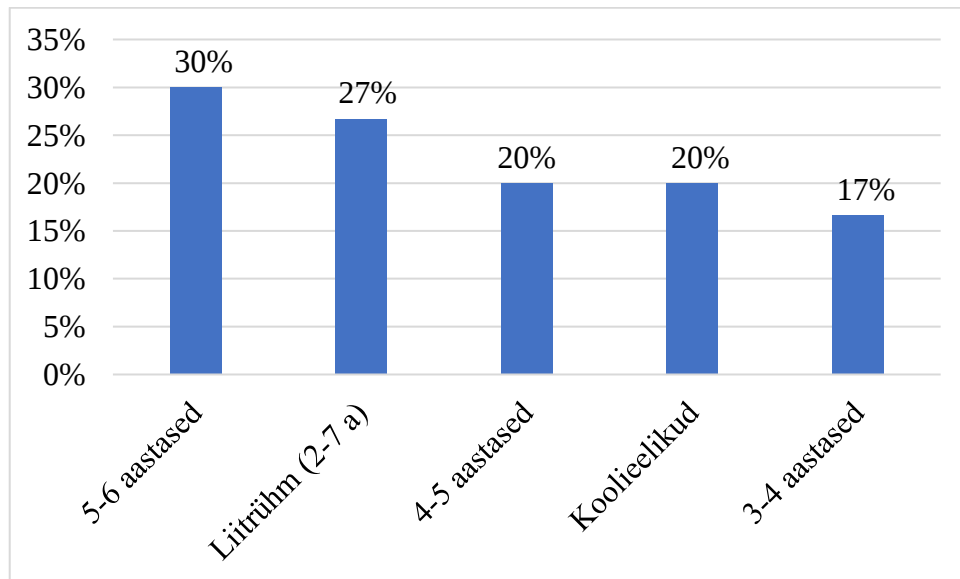
Küsimustiku täitmine võttis umbes 15-20 minutit. Õpetajate anonüümsus on tagatud, uuritavate käest küsiti ainult üldisemaid andmeid (missuguse keelerühma õpetaja, laste vanus, kellega töötavad). Lisaküsimuse täitmine võttis aega 1 minut.

2.4 Valimi iseloomustus

Valimi moodustasid pilootprojektis “Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas” osalevad eestikeelsed lasteaiaõpetajad. Veebiküsitluse läbiviimiseks oli valitud sihipärane valim, sõltuvalt uurimise eesmärgist (Õunapuu, 2012). Veebipõhises küsitluses osales kokku 30 pilootprojektis osalevat eesti keelset rühmaõpetajat, kellest 62% olid eestikeelsed rühmaõpetajad ja 38% venekeelsed rühmaõpetajad.

Küsitlusele vastanud õpetajatest 30% töötab 5-6 aastase lastega, 27 % töötab liitrühmas 2-7 aastaste lastega, 20% töötab kooleelikutega ja 4-5 aastaste lastega ning 17% töötab 3-4

aastaste lastega. Tulemustes selgus, et pilootprojekti eestikeelsed rühmaõpetajad töötavad kõige rohkem 5-6 aastaste lastega (joonis 1).

Joonis 1. Laste vanus pilootprojekti osalevates rühmades

3. UURIMISTÖÖ TULEMUSTE KOKKUVÕTE

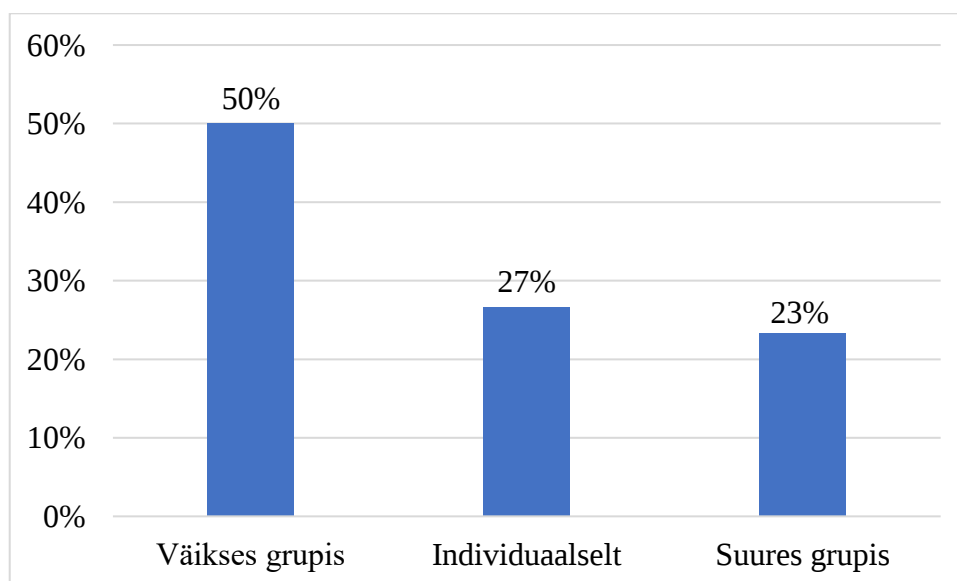
3.1 Õpetajate kasutatavad meetodid ja tegevused

Küsimusele *Milliseid tegevusi ja meetodeid kasutavad* pilootprojekti osalevad õpetajad, vastasid enamuse õpetajad, et loodud füüsiline keskkond. Uuringu käigus sooviti teada saada, kas füüsiline keskkond toetab pilootprojekti keeleõppimist. Uurimistöö tulemustest selgus, et enamik pilootprojekti osalevate rühmaõpetajate füüsiline keskkond siiski toetab õppetegevuste läbiviimist. 53% küsitlusele vastanud õpetajate arvates keskkond toetab, 27% vastanud õpetajatest pigem toetab ja 20% küsitlusele vastanutest olid pigem kahevahel.

Lisaks paluti õpetajatel kirjeldada, kuidas füüsiline keskkond toetab õppetegevuste läbiviimist. Õpetajad, kelle arvates rühma füüsiline keskkond toetab keeleõpet, tõid välja, et olulised on rääkivad seinad, pildimaterjalid, õppevahendid, mängud, raamatud, plakatid, didaktilised mängud. Samuti peeti oluliseks, et keeleõpet võiks läbi viia eraldi ruumis, kus õpetaja on loonud keelt toetava keskkonna.

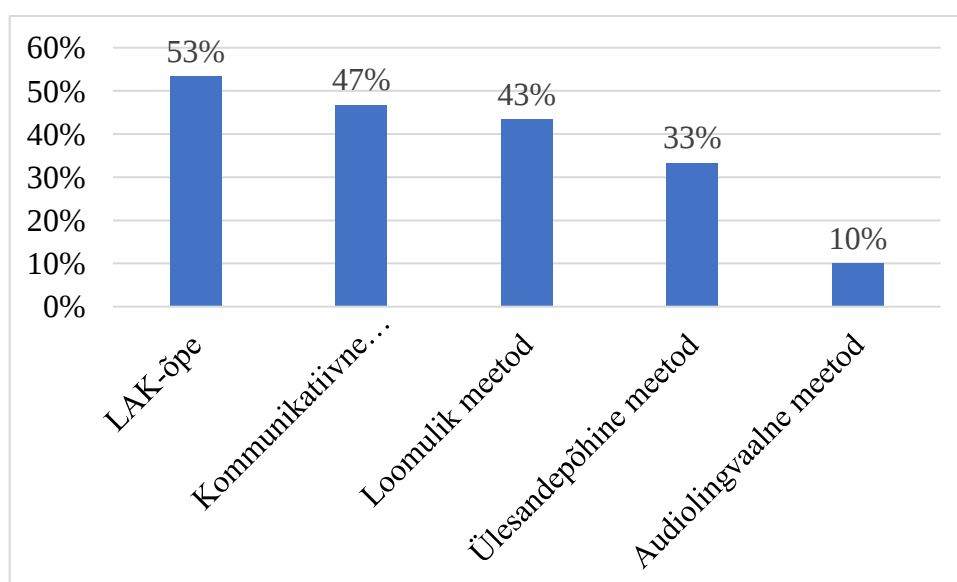
Samas õpetajad, kelle arvates rühma füüsiline keskkond ei toeta keeleõpet, tõid välja, et rühmaruum ei vasta lapse eale, oleks vaja rohkem metoodilisi vahendeid, pildimaterjali võiks olla seintel rohkem ning segavad faktorid nagu üks õpetaja vastas: *Seinad kostavad läbi, kui kõrval on saal ja seal toimub muusikategevus ning õpetajal puudub motivatsioon midagi teha.*

Tulemustest selgus, et 50% vastanutest viivad pilootprojekti õppe- ja kasvatustegevusi läbi väikestes gruppides, 27% individuaalselt ja 23% suurtes gruppides (joonis 2).

Joonis 2. Õppe - ja kasvatustegevuse läbiviimine

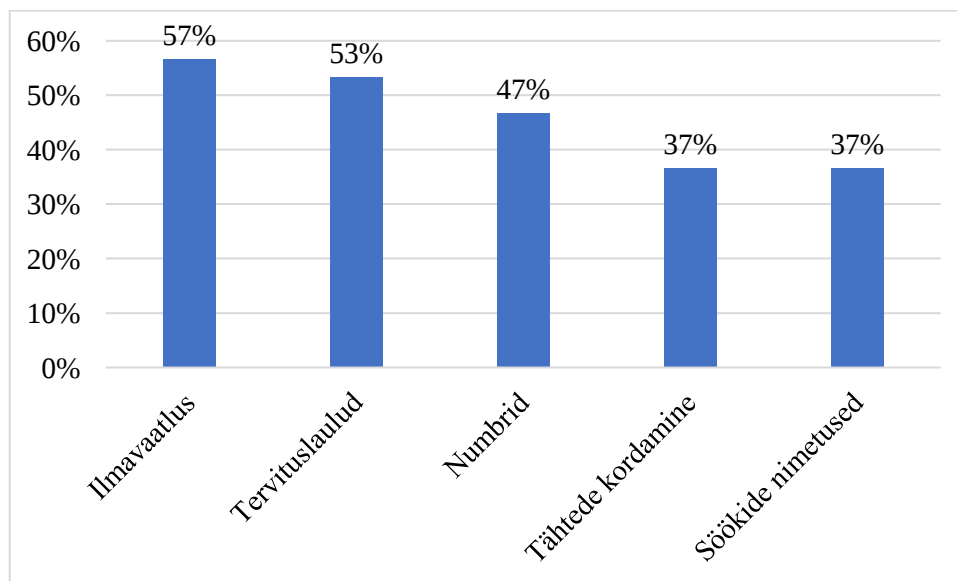
Uuringu soovisime teada, millised keeleõppe meetodeid kasutavad pilootprojektis osalevad eesti keelsed õpetajad. Tulemustes selgus, et 53% vastanuist kasutavad LAK-õppe meetodit. 47% vastanutest kasutavad kommunikatiivset keeleõppemeetodit. 43% vastanuist kasutab loomuliku meetodit. 33% vastanuist kasutab ülesandepõhist meetodid ja 10% vastanuist kasutab audiolingvaalset meetodit. Uuringus saime teada, et õpetajad kasutavad kõige rohkem LAK-õppe meetodit (joonis 3).

Joonis 3. Keeleõppe meetodite kasutamine pilootprojekti rühmades

Keeleõppes on olulisel kohal rutiin, kuna rutiinsed tegevused aitav lapsel sõnu ja lauseid

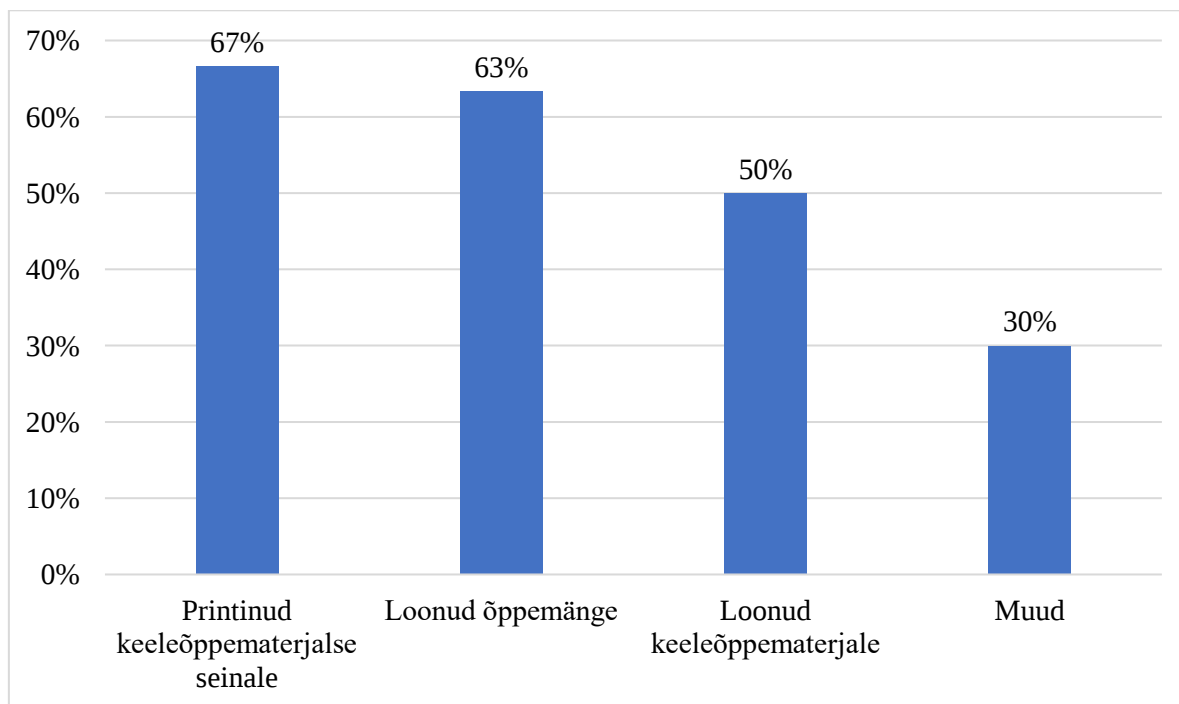
kinnistada. Tulemused näitavad, et pilootprojektis osalevad eestikeelsed õpetajad kasutavad oma tegevuste läbiviimisel rutiinseid tegevusi. 97% vastanuist kasutavad igapäevaselt rutiinseid tegevusi ja 3% vastanuist kasutavad harva. Uuringus selgus, et 57% õpetajatest kasutavad rutiinseks tegevuseks ilmavaatlust, 53% vastanuist kasutavad rutiinseks tegevuseks tervituslaulu, 47% numbreid ning 37% nimetasid tähtede ja söökide (toitude) nimetusi (joonis 4).

Joonis 4. Rutiinsed tegevused lasteaias

Tulemused näitasid veel, et 53% vastanuist kasutab rutiinseid tegevusi sageli. 40% vastanuist kasutab neid pigem sageli. 7% vastanuist kasutab neid harva. Tulemustes selgub, rutiinseid tegevusi kasutatakse sageli ja kõige rohkem kasutatakse selleks ilmavaatlust.

Samuti selgus vastustes, et pilootprojekti eestikeelsed õpetajad 67% vastanuist on printinud keeleõppematerjale seinale. 63% vastanuist on loonud õppemänge ning 50% vastanutest on loonud keeleõppematerjale. Vastustes selgus, et eesti keele toetamiseks on prinditud keeleõppematerjale, mida nad siis asetavad seinale. 30% vastanutest on lihtsalt midagi loonud, aga mida seda nad pole välja toonud (joonis 5).

Joonis 5. Mida õpetajad on teinud, eesti keele toetamiseks rühmas

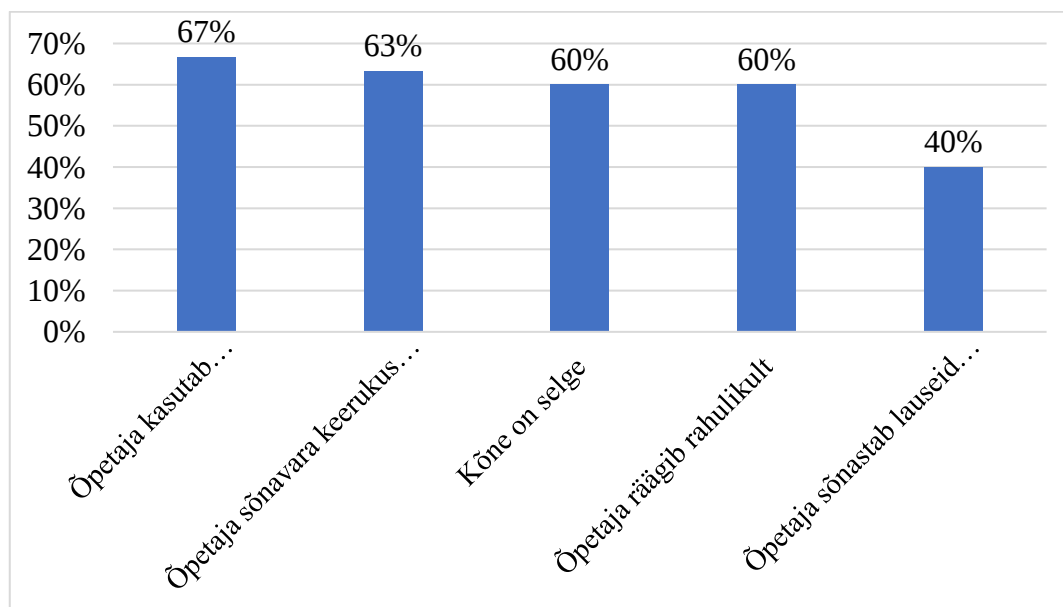
3.2 Keeleõpetaja roll keeleõppega rühmas

Enamus õpetajaid toovad välja eraldi keelelised eesmärgid. Õpetajad peavad väga oluliseks püstitada eesti keele eesmäärke, sest nad vastutavad keele õpetamise eest. Samuti toodi välja, et nad suudaksid paremini orienteeruda oma töös, paremini jälgida, mida lapsed juba oskavad, kas lapsed oskavad vastata õpitud sõnavara piires. Kaks õpetajat tõid välja väga olulise aspekti: Õpetaja 1: „*Õpetaja peamine eesmärk on äratada lapses huvi eesti keele ja kultuuri vastu, motiveerida eesti keele õppimist ning tagada mitte eesti kodukeelega lastele eesti keele omandamist kooli minekuks*“.

Samas tõi välja õpetaja 2, et „*keeleõpe on küll lõimitud muu õppetööga, kuid nõuab rohkem pühendumist sõnavara ja kõne arendamiseks ja see võtab rohkem aega kui muu lapse emakeelne õppetegevus*.“

Varasemates uuringutes on leitud, et sõnade tähendusi tuleks teha selgemaks, kasutades mitteverbaalseid vahendeid (Al-Darwish, 2013). Küsimusele, milline peaks keeleõpetaja olema oma tegevusi läbi viies, peeti oluliseks, et õpetaja peaks seletamisel kasutama mitteverbaalseid vahendeid, sellele vastas 67% vastanutest. 63% vastanutest arvas, et õpetaja sõnavara keerukus võiks vastata lapse eale ja keerukusele ning võimetele. 60% vastanutest

arvas, et õpetaja kõne peab olema selge ja rahulik. 40% vastanuist arvas, et õpetaja peaks sõnastama vajadusel lauseid ümber (joonis 6).

Joonis 6. Õpetajate hinnang erineva kodukeelega laste õppetegevuse läbiviimiseks

Küsimusele kuidas õpetaja tagab selle, et ümbritsev keelekeskkond ei oleks ala- või ülekoormatud, aga samas peab keskkond keelt arendama, vastasid pilootprojektis osalevad eestikeelsed õpetajad, et tuleks lähtuda laste huvides. Kasutatakse erinevaid meetodikaid, tegevused oleksid lõimitud. Oluliseks peetakse rääkivaid seinu, kui laps ei oska keelt, siis ta saab näidata pilti ning ennast väljendada. Vahetatakse seina- ja õppematerjale vastavalt teemale. Jälgitakse laste vanust, oskuseid, teadmisi, tegevuse pikkust, kas pakutav keelekeskkond äratav lapses huvi eesti keele kasutamise ja õppimise vastu.

Tulemustest selgus, et pilootprojektis osalevad õpetajad peavad oluliseks lõimumist ja 80% vastanust peavad väga oluliseks lõimingut. 20% vastanuist arvas, et pigem nõus lõiminguga. Tulemuste põhjal võime öelda, et pilootprojektis eestikeelsed õpetajad peavad oluliseks omavahelist lõimumist.

Varajases keeleõppes on oluline jälgida lapse teise keele arengu etappe ning ka uurimistulemustest selgus, et 77% vastanuist jälgivad lapse teise keele arengu etappe. 20% vastanuist vastasid, et jälgivad/ei jälgi. 3% vastanuist ei jälgi arengu etappe. Uuringu tulemusena selgus, et enamus pilootprojektis osalevatest eestikeelsetest õpetajatest jälgib oma töös lapse teise keele arengu etappe.

Küsimusele, kuidas pilootprojektis toetavad õpetajad lapsi eesti keele kui teise keele arenguetaappidel. Üks õpetaja võttis selle väga konkreetselt kokku: „*Õige kuulamis ja hääldusoskuse arendamine, eakohased teemapõhised keelemängud, dramatiseering, laulumängude ja luuletuste omandamine koos liigutustega, igapäevaste rutiinide kasutamine. Õpetaja julgustab, innustab lapsi mänguliselt keeleõppe tegevustest osa võtma, on igati toeks ja heaks usaldusisikuks võõra keele omandamisel. Kasutab selgelt, lapsele arusaadavat keelt kõikide tegevuste juures, kogu päeva vältel.*“

3.3 Õpetajate ootused projektipoolsele toele, seoses projektiga?

Küsitluses soovisime teada saada pilootprojektis osalevate eestikeelsete õpetajate käest, millised ootused neil on ning mida nad vajaksid keeleõppe toetamiseks. Pilootprojektis eestikeelsed õpetajad vastasid, et vajaksid lauamänge, tegevusi omavahel lõimumiseks, rohkem praktikaid, vahendeid, metoodikat, koolitusi, teiste pilootprojektis osalevate õpetajate kogemuste jagamist, arenguhindamiseks mänge.

4. ARUTELU JA JÄRELDUSED

Käesolevast uurimistööst selgus, et pilootprojektis osalevad eestikeelsed õpetajad kasutavad oma töös erinevaid lähenemisi ja meetodeid, et toetada eesti keelest erineva kodukeelega last. Õpetajad jälgivad oma töös rutiinseid tegevusi, ümbritsevat keelekeskkonda, arenguetappe, meetodeid, kuid on samas selliseid õpetajaid, kes vajaksid juurde metoodilist abi. Uuringu tulemusena saime teada, et õpetajad kasutavad oma töös kõige rohkem LAK-õppe meetodit, kuna see meetod on LAK-õppe vormiks on keelekümblus (Mehisto jt, 2010). Vähem populaarseks osutus audiolingvaalne meetod. LAK õppe võib olla populaarsem, kuna keelekümbluses on selle kohta palju materjale, kuid audiolingvaalse meetodi toetamiseks on Eestis vähem võimalusi.

Rannut (2000) on toonud välja arengut iseloomustavad algusfaasid: vaikiv periood, koodivahetus ja holofraaside kasutamine. Uurimistöös selgus, et paljud õpetajad jälgivad keeleõpetamisel neid kolme algusfaasi, et lapsed saaksid rahulikult omandada keelt. Paralleelselt uuriti, milliseid tegevusi nad teevad, et toetada lapse keelelist arengut. Ankeetküsitluse analüüsist tuli välja, et paljud kasutavad selleks rutiintegevusi, rütmisalme, sõnamänge, kuulamist, digivahendeid, luuletusi, lõimumist. Väga oluliseks peeti, et lapsele tuleks anda aega. Selle tõi välja ka Rannut (2000), et vaikivas perioodis ei tohiks last sundida rääkima, pigem peaksid õpetajad last julgustama. Kui laps on selleks valmis, siis hakkab ta rääkima.

Üheks keeleõppe oluliseks osaks on rutiinsed tegevused, mis aitavad samuti tekitada lapses turvatunde ning aitab keelt õpetada. Uurimistöös tuli välja, et paljud õpetajad kasutavad rutiinseks tegevuseks ilmavaatlust, tervituslaulu, kalendrit, numbreid ja sööginimesid. Samuti on öelnud Kebbinau jt (2010), et eespool nimetatud rutiinsete tegevuste kaudu on võimalik õpetada lastele selgeks märkamatult järgarvu sõnu, nädalapäevi, kuude ja aastaaegade nimetusi. Oluline rutiin tegevustes on ilmavaatlus, kus hiljem saab moodustada pikemaid lauseid (Kebbinau jt, 2010). See tuli välja ka antud uuringus.

Õpetajad peavad väga oluliseks omavahelist lõimumist. Kärther jt (2006) pidasid väga oluliseks, et eesti keele kui teise keele õpe peaks võimalikult palju olema lõimitud lasteaias muude õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega, sest kõik valdkonnad toetavad teineteist ja moodustavad ühtse terviku. Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond integreerimine avardab laste mõtlemist.

Uuringus selgus, et paljud õpetajad toovad siiski välja keelelised eesmärgid. Selle tulemusena saavad õpetajad oma töös paremini orienteeruda. Samas osad õpetajad ütlesid, et nad õppetegevuse eesmäärke ei püstita, sest osad lapsed on passiivse keele arengufaasis. Ka koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on välja toodud kindlad eesmärgid, mida õpetajad peavad arvestama keele õpetamisel. Nende eesmärkidega õpetajad suudavad õpetada keelt. (Riigi Teataja, 2008). Selles uuringus selgus, et õpetajad lähtuvad ikkagi eesmärkidest ning nii nad tekitavad lastes huvi eesti keele vastu.

Keele õpetamisel peetakse väga oluliseks füüsilist keskkonda. Seda on öelnud ka Kebbinau jt (2010), et füüsiline keskkond aitab teha keele nähtavaks. Keeleõppe rühmas võime näha erinevaid materjale, mis toetavad lapse keeleõpet. Seda kinnitas ka antud uurimistöö, kus paljud vastanuist väitsid, et nad kasutavad seintel pildimaterjale, mis toetavad keeleõpet ehk nad on loonud lastele “rääkivad seinad”. Õpetajad on loonud keeleõppematerjale, printinud neid ja asetanud seintele, loonud õppemänge.

Lisaks analüüsiti keeleõpetaja rolli vene õppekeelega rühmas. Uurimistulemustest selgus, et küsitlusele vastanud õpetajad kasutavad õppetegevuste juures mitteverbaalseid vahendeid. Samuti peeti oluliseks sõnavara keerukust vastavalt eale ja lapse võimekusele ning õpetaja peaks rääkima rahulikult ja kõne peaks olema selge. Seda kinnitab ka varasemalt läbi viidud uuring (2010/2011. õppeaasta jooksul kogutud andmete põhjal), kus leiti, et õpetaja peab olema akadeemiliselt kvalifitseeritud ning vastama laste soovidele ja vajadustele. Õpetaja peab olema lastega suhtlemisel positiivne. Sel viisil suudab õpetaja arendada, edendada laste võimete ja loovuse taset. Oluline on, et õpetaja küsimused oleksid lastele arusaadavad. Näiteks kui õpetaja ei suuda lapselt vastust saada, peab küsimust korrigeerida (ümber sõnastama), et laps mõistaks. Samuti õppimise mõistmiseks ja eesmärgi saavutamiseks peaks ülesanne või tegevus tulenema õpetaja arusaamast laste vajaduste kohta, näiteks õpetaja räägib aeglaselt, kasutab lühemaid lauseid, kasutab žeste, pilte, esemeid jne, et muuta sõnade tähendusi selgeks (Al-Darwish, 2013).

Selleks, et õpetaja saaks ise rohkem toetada eesti keele kui teise keele keskkonda, tuleb õpetajal arvestada õpetajal õpikeskkonna kujundamisel keskkonna mõjusid. Samas on Kärtner jt (2006, lk 67) öelnud veel, et õpikeskkond peab olema turvaline ning mõjuma innustavalt, et laps selles keeles mängida ja õppida sooviks. Uuringust selgus, et õpetajad on loonud selleks õppemängud, materjalid, mis peaksid vastama laste vanusele, eale, oskustele,

teadmistele. Keelekeskkond peaks lastes keele vastu huvi tekitama.

Varasemalt on uurinud seda teemat Tolstova (2020), kus ta oma uurimistöös soovis teada saada, mida ootavad venekeelsed õpetajad projektist, kuidas nad näevad koostööd eestikeelse õpetajaga ning kuidas planeerida, viia läbi igapäevaselt õppe- ja kasvatustegevusi (Tolstova, 2020). Töö autor uuris oma töös, et millised on eesti keele kui keeleõpetaja ootused projektile. Uuringus tuli välja, et eesti keele õpetajad sooviksid rohkem koolitusi. Paljud vastasid, et ootavad rohkem seminare näiteks õpetajalt/õpetajale. Õpetajad sooviksid tähistada mänguliselt tähtpäevi. Oodatakse rohkem praktilisi tegevusi, samuti erinevaid laulu- ja sõnamänge, väljasõite. Soovitakse et ei oleks kuiva teooriat, pigem võiks olla mängulised ja praktilised tegevused, mida saaks koos lastega teha.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, milliseid lähenemisi ja meetodeid kasutavad projektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas“ õpetajad, et toetada vene õppekeele laste eesti keele omandamist. Teema aktuaalsus seisneb selles, et antud lähenemisi ja meetodeid pole varasemalt selles projektis uuritud. Pigem on uuritud, millised ootused olid vene keele õpetajatel ning nende koostööd. Antud teema on oluline, sest eestikeelsed õpetajad vajavad meetodeid ja lähenemisi antud pilootprojektis.

Käesoleva bakalaureuse töö raames otsis autor vastuseid järgmistele küsimustele:

1. Milliseid tegevusi ja meetodeid õpetajad kasutavad?
2. Milline on keeleõpetaja roll vene õppekeele rühmas?
3. Millised on õpetajate ootused projektipoolsele toele seoses projektiga?

Antud uuringus keskenduti pilootprojektis “Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas” osalevate eestikeelsete õpetajate lähenemisviisidele ja meetoditele, mis toetavad keele õpetamist. Autori läbi viidud uuringus selgus, et projektis osalevate eestikeelsete õpetajate ootusteks on saada rohkem koolitusi, erinevaid laua ja sõnamänge, praktikat eestikeelsele õpetajale ja erinevaid digivahendeid.

Õpetajate vastustest selgus, et paljud õpetajad kasutavad õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel lõimingu, rutiinseid tegevusi ning ümbritsevat keskkonda. Samuti saime teada, et õpetajad loovad ise keeleõppematerjale nii seintele kui ka erinevaid õppemänge. Õpetajad jälgivad ümbritsevat keskkonda, et see ei oleks ülekoormatud ega alakoormatud.

Samuti õpetajad jälgivad oma töös keele arenguetappe ning seavad eesmärke keele õpetamisel.

Tulevikus perspektiivis võiks olla õpetajatel rohkem materjale erinevate keeleõpetamis meetodite kohta. Tuleks toetada ka teisi suundi nagu audiolingvaalse ja ülesandepõhise meetodite kohta.

Andmete kogumisel kasutati kvantitatiivset uurimisviisi, viidi läbi avatud ja valikvastustega küsimustest ankeetküsitlus projektis osalevate eestikeelsete õpetajatega. Analüüsimiseks kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi, mille abil analüüsiti saadud vastuseid mõistmaks,

millised tegevusi õpetajad kasutavad ning millised on nende ootused projektile.

Antud teema kohta on tehtud vähe uuringuid. Edaspidi võiks sellist uuringut läbi viia kombineeritud uurimisviisiga, näiteks intervjuerimisega või siis vaatlusega. Põhjusel, et õpetajad ei soovi eriti küsimustikule vastata, siis vaatluse ja intervjuerimisega saab teada rohkem kui küsimustega. Kuigi antud uuring oli plaanis viia läbi ainult Ida-Virumaal asuvate pilootprojektis osalevate eestikeelsete õpetajatega, siis kahjuks tekkis olukord, kus õpetajad ei soovinud vastata. Selle tulemusena võin järeldada, et oleksin võinud uurimise läbi viia teises maakonnas.

KASUTATUD KIRJANDUS

Al-Darwish, S. (2013) Kindergarten Children and Language Learning: Missing Pillars for Language Acquisition. *International Journal of Higher Education*, January, Volume 2, Issue 1, 44–52; <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1067464.pdf> (viimati vaadatud 6.02.2022)

Beilmann, M. (2020). Küsitlusuuringud. Tartu Ülikool <https://samm.ut.ee/k%C3%BCsitlusuuringud> (viimati vaadatud 20.03.2022)

Eesti statistika 2021. *Rahvaarv rahvuse järgi*. Külastatud aadressil <https://www.stat.ee/34267>

Hallas, P., (2019). Mängustatud õppe tegevuste mõju üheksanda klassi õpilastesuhtumisele eesti keele kui teise keele tundidesse. Tartu. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/65169/Hallas_mag.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 22.01.2022).

Harno 2021. <https://harno.ee/eestikeelne-opetaja-haridusasutuses#koolieelsed-lasteasutused> (viimati vaadatud 20.04.2022)

Haridus- ja Teadusministeerium 2017. Eesti keelevaldkonna arengukava 2018 – 2027. http://www.voorkeelteliit.eu/userfiles/file/eesti_keelevalkonna_arengukava_2018-2027_eisi_20.12.2017.pdf (viimati vaadatud 23.01.2022).

Haridusteaduste instituut Alushariduse valdkond. <https://www.etera.ee/zoom/84466/view?page=1&p=separate&search=eesti%20keelne%20opetaja&tool=search&view=0,0,2481,3508> (viimati vaadatud 03.12.2021).

HTM 2017 = Haridus- ja Teadusministeerium 2017. Õpikäsitus. <https://www.hm.ee/et/opikasisus> (viimati vaadatud 22.01.2022).

Kebbinau, M., Aja, U. (2010) *Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas: keelekümblusprogrammi näitel*. Ecoprint. Külastatud aadressil: https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/40602/Archimedes_keelekumbusprogramm.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 11.02.2022).

Keeleprogrammi 2020 – 2023 seletuskiri. Haridus- ja Teadusministeerium 2020.
https://www.hm.ee/sites/default/files/10_keelesprogr_2020-23_seletuskiri_dets19.docx.pdf
(viimati vaadatud 23.01.2022).

Kingsepp, L., Sõrmus, E. (2000). *Ülevaade võõrkeeleeõppe meetodist*. Tallinn: Kirjastus TEA

Kukk, A. (2012). *Projekt „Varane keelekümbelus: õppekava eesmärkide saavutamine lapsekeskse lähenemise aspektist“*. Tallinn: Tallinna Ülikool, Haridus- ja Teadusministeerium.

Kulderknup, E. (2008). *Õppe- ja kasvatusgevuse korraldus*. Käsiraamat. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.

Kärtner P., Maiberg L., Rikker M., Tuuling L., Elve V., (2006). *Õppematerjal koolieelsete lasteasutuste eesti keele kui teise keele õpetajate põhi- ja täiendkoolituseks*. Tallinn: Integratsiooni Sihtasutus: Haridusprogrammide Keskus. Vaadatud aadressil :
https://www.integratsioon.ee/sites/default/files/54_60.pdf

Lehes, I. (2015). *Muukeelsete laste keelekasutuse ja selle toetamise jälgimine eestikeelses lasteaia mänguliste tegevuste käigus*. Tartu Ülikool,
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/48128/inga_lehes.pdf (viimati vaadatud 22.01.2022).

Loide, A. (2015). *Eestis elavate muukeelsete perede vanemate suhtumine oma lapse kakskeelsusesse ja etnilise identiteedi kujundamisse*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.

Lukk, M., Koreinik, K., Kaldur, K., Vihman, V., Villenthal, A., Kivistik, K., Jaigma, M., Pertšjonok, A., (2017). *Eesti keeleseisund*. Tartu: Tartu ülikool ja Balti Uuringute Instituut (IBS). https://www.hm.ee/sites/default/files/aruanne_2017.pdf (viimati vaadatud 21.01.2022).

Masso, A., Kirss, L., & Kriger, T. (2011). Haridus ja noored. AS Emor, SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, Tartu Ülikool (Koost), *Integratsiooni monitooring* (lk 51-84). Külastatud aadressil http://www.kul.ee/sites/default/files/intmon_2011_pt_2.pdf

Mehisto, P., Marsh, D., Frigols, M., Völli, K., Asser, H., Kärema, T., (2010). *Lõimitud aine ja -keeledõpe*. Tallinna Raamatutrükikoda. <https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:56133> (viimati vaadatud 14.05.2022)

Mets, A. (2016). *Keeleõpetajate, aineõpetajate ja õpilaste seisukohti vene õppekeelega keskkoolide eestikeelsele aineõppele ülemineku kohta*. Tallinn. <https://www.etera.ee/zoom/28518/view?page=1&p=separate&search=eesti%20keel%20teise%20keelena&tool=search&view=0,0,2481,3508> (viimati vaadatud 24.01.2022).

Minlibajeva, H. (2016). Külastatud aadressil <http://oiekesed.blogspot.com/p/normal-0-false-false-false-et-zh-tw-x.html>

Minlibajeva, H. (2014). Varane keelekümbel lasteaias. Tammiste, Halliki (toim.) *Tarkus tuleb tasapisi : valik aktiivõppe strateegiaid lasteaias ja koolis*. Tartu: Atlex.

Nugin, K. (2013). *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. Tartu: Atlex.

Puksmann, H. (2016). Riigikeele kui teise keele õpe Eesti, Soome, ja Rootsi gümnaasiumide näitel. Tallinn. <https://www.etera.ee/zoom/29112/view?page=1&p=separate&search=eesti%20keel%20teise%20keelena&tool=search&view=0,0,2481,3508> (viimati vaadatud 24.01.2022).

Pölluste, M. (2014). Hea Algus lasteaias. Tammiste, Halliki (koost). *Tarkus tuleb tasapisi: valik aktiivõppe strateegiaid lasteaias ja koolis*. Tartu: Atlex.

Rannut, Ü. (2000). *Varane eesti keele kümbel ja eesti keel kui teine keel 1. klassis: õpetaja Meelespea*. Tallinn: AuraTrükk.

Rannut, Ü. (2001). *Varase keelekümbeluse ja eesti keele kui teise keele õppe teooria ja praktika: õpetaja õpik*. Tallinn: Tallinna Pedagoogika Ülikool.

Rannut, Ü. (2000). *Varane eesti keele kümbel ja eesti keel kui teine keel 1. klassis*. Tallinn: Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus: Keelekümbelukeskus.

Rannut, Ü. 2003. *Muukeelsete õpilaste integreerimine eesti koolis. Õpik kõrgkoolile ning muukeelsete õpilastega töötavale aine- ja klassiõpetajale*. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikooli kirjastus.

Rannut, Ü. (2004) *Kuidas keeles kümmeldakse*.
https://www.emakeeleselts.ee/omakeel/2004_1/Rannut.pdf (viimati vaadatud 20.01.2022).

Reino, K. (2019). Lõimitud aine- ja keeleõpe Ida-Virumaa põhikoolide eesti keele kuiteise keele õppes. Narva.
https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/64700/reino_kristel.mag.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 24.01.2022).

Reek, H. (2012). Miks valiti eesti õppekeelega kool? Pulver, A., & Toomela, A. (Koost). Muukeelne laps Eesti koolis. Lõpparuanne.
Tallinna Ülikool i.a.
https://ois.tlu.ee/pls/portal/!tois.ois_public.draw_page?_page=26C55172C85FAFF3D6EB1F8D2FED4A6307BA759863366D72&p_id=03A10EB3D58A8792(viimati vaadatud 20.03.2023)

Tammiste, H. (2014). *Tarkus tuleb tasapisi : valik aktiivõppe strateegiaid lasteaias ja koolis*. Tartu: Atlex

Tolstova. J. (2020). *Vene õppekeelega õpetajate ootused projektile „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas“*. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool
<https://www.etera.ee/zoom/84466/view?page=1&p=separate&search=eesti%20keelne%20õpetaja&tool=search&view=0,0,2481,3508> (viimati vaadatud 20.03.2022).

Varep, A. (2020). Muukeelse lapse Eesti keele kui teise keele arengu hindamisest. Tartu: Tartu Ülikool
https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/69360/varep_alen_ba.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 24.01.2022).

Õunapuu, L. (2014) Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteaduses. Tartu Ülikool 2014 https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf viimati vaadatud (20.03.2022)

ÕIGUSAKTID

Projektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas“
osalevate eestikeelsete õpetajate lähenemised eesti keele õpetamisel

Riigi Teataja. (2008). *Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava*. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 20.03.2022)

LISAD

Lisa 1. Ankeetküsitlus pilootprojektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas“ osalevad eestikeelsed lasteaiaõpetajad.

Lisa 2. Järelküsitlus

LISA 1. ANKEETKÜSITLUS PILOOTPROJEKTIS „PROFESSIONAALNE EESTIKEELNE ÕPETAJA VENE ÕPPEKEELEGA RÜHMAS“ OSALEVAD EESTIKEELSE LASIAIAÕPETAJAD

1. Kas Te töotate eestikeelse või venekeelse rühma õpetajana?

- eestikeelne
- venekeelne

2. Millises vanuses lapsed on Teie rühmas?

- 3-4 aastased
- 4-5 aastased
- 5-6 aastased
- koolieelikud
- liitühm

3. Kas õppetegevuse eesmärgistamisel toote eraldi välja keelelised eesmärgid? Palun põhjendage oma vastus?

4. Kuidas saate iseloomustada õpetaja kõne eesti keelest erineva kodukeele lastega õppetegevuse läbiviimisel?

- kõne on selge
- õpetaja räägib rahulikult
- õpetaja kasutab seletamiseks mitteverbaalseid vahendeid
- õpetaja sõnavara keerukus vastab laste eale ja võimekusele
- õpetaja sõnastab lauseid ümber

5. Kuidas Teie hinnangul rühma füüsiline keskkond toetab õppetegevuse läbiviimist?

- ei toeta
- pigem ei toeta
- nii ja naa
- pigem toetab
- toetab

6. Kui rühma füüsiline keskkond toetab lapse keelelist arengut õppetegevuste läbiviimisel, siis palun kirjeldage kuidas?

7. Kui rühma füüsiline keskkond ei toeta õppetegevuse läbiviimist, siis mis Teie arvates on puudu?

8. Mida olete ise spetsiaalselt teinud keele keskkonna toetamiseks?

- loonud keeleõppe materjale
- prinditud keeleõppematerjale seinale
- loonud õppemänge

9. Kas Te jälgite oma töös eesti keele kui teise keele arenguetappe?

- jah jälgin
- nii ja naa
- ei jälggi

10. Millised on tegevused mida õpetaja rakendab selleks, et toetada last kõikide eesti keele kui teise keele arenguetappidel?

11. Millised on Teie õppetegevuste läbiviimiseks rutiinsed tegevused?

- tervituslaul
- ilmavaatlus
- tähtede kordamine
- numbrid
- söökide nimetused

12. Kui tihti peate kinni rutiinsetest tegevustest?

- iga päevaselt
- kaks korda nädalas
- muu

13. Kuidas Te viite läbi õppe -ja kasvatustegevusi?

- suures grupis
- väikeses grupis
- individuaalselt

14. Kuidas tagate selle, et keelekeskkond ei oleks ala/üle koormatud, kuid samas siiski keelt arendav?

15. Kui oluliseks peate oma töös tegevuste omavahelist lõimimist?

- ei ole oluline
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- väga oluline

16. Milliseid ideid Te veel välja pakuksite, mis toetaks keeleõpetajaid?

LISA 2. JÄRELKÜSITLUS

1. Milliseid keeleõppe meetodeid kasutate pilootprojektis?

- Ülesandepõhine meetod
- Loomulik meetod
- Kommunikatiivne keeleõppemeetod
- Audiolinvaalne meetod
- LAK-õpe